

**Κουτσελίνη, Ι. Μ. (2001). *Ανάπτυξη Προγραμμάτων: Θεωρία, Έρευνα, Πράξη*.
Λευκωσία**

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Δήλωση εκπαιδευτικής φιλοσοφίας: « Ποια είναι τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την εκπαιδευτική διαδικασία τόσο για τον εκπαιδευόμενο όσο και για την κοινωνία;» Αυτά εκφράζονται στο γενικό σκοπό της εκπαίδευσης και του αναλυτικού προγράμματος.

Οι γενικοί σκοποί αναφέρονται στα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα της εκπαίδευσης για του μαθητές ως μελών μιας συγκεκριμένης κοινωνίας και θεμελιώνονται σε φιλοσοφικές αρχές.

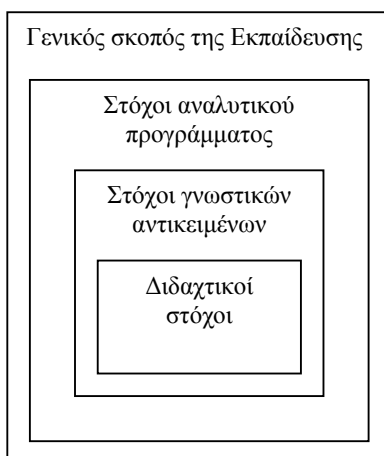
Οι στόχοι του αναλυτικού δείχνουν πώς οι σκοποί της εκπαίδευσης θα επιτευχθούν στα πλαίσια της εφαρμογής του στη σχολική ζωή.

Οι γενικοί στόχοι των μαθημάτων συνιστούν το περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος – την ύλη. Οι επιμέρους στόχοι αναμένεται να συμβάλλουν στην επίτευξη του γενικού σκοπού.

Οι συγκεκριμένοι διδαχτικοί στόχοι καθορίζουν βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την εφαρμογή διδασκαλιών. Αποτελούν το συγκεκριμένο επίπεδο του αναλυτικού.

Για τη μετατροπή του γενικού σκοπού σε γενικούς στόχους, των γενικών σε ειδικότερους και των τελευταίων σε διδαχτικούς στόχους γίνεται μέσα από μια διαδικασία στην οποία παρεμβαίνουν διάφοροι παράγοντες. Ξεχωρίζουν οι εκπαιδευτικοί κάθε σχολείου.

Οι σκοποί και στόχοι συνδέονται με συνέπεια, συνοχή και αλληλουχίας σε ένα σχήμα υπαλληλίας.

Ένα από τα προβλήματα στη διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων είναι η αδυναμία σύμπλευσης των διδαχτικών στόχων με τους σκοπούς του μαθήματος και τους σκοπούς της εκπαίδευσης γενικότερα.

Η φιλοσοφία της εκπαίδευσης εκφράζει τις αρχές και θέσεις για το σκοπό της εκπαίδευσης, τη γνώση, τη σχέση κοινωνίας και μαθητή, το ρόλο του σχολείου και του εκπαιδευτικού.

Ανάλογα με τη φιλοσοφία στην οποία θεμελιώνεται το αναλυτικό πρόγραμμα διαμορφώνονται οι σκοποί και οι στόχοι τους, τα αντικείμενα γνώσης, οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις, η αξιολόγηση τόσο του μαθητή όσο και του προγράμματος.

Τα βασικότερα φιλοσοφικά ρεύματα που επηρέασαν τα εκπαιδευτικά συστήματα:

Αναδομητισμός

Προοδευτισμός

Εκλεκτισμός

Συντηρητισμός

Ιδεαλισμός – Κλασικισμός

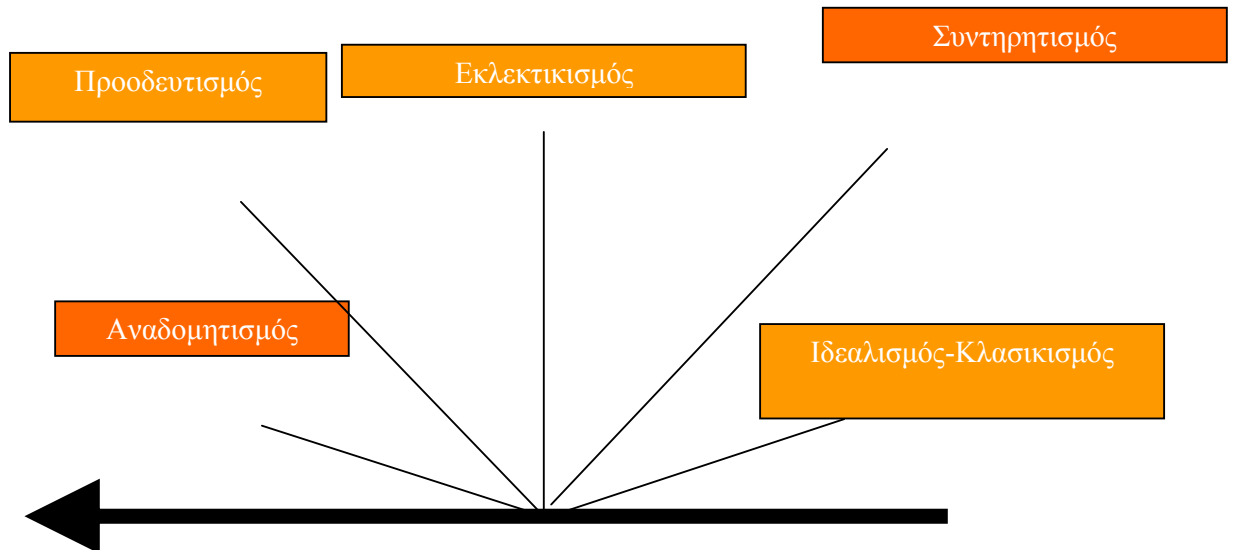
Κάθε ρεύμα τροφοδοτεί με διαφορετικό τρόπο το αναλυτικό πρόγραμμα δίνοντας απαντήσεις από διαφορετική προοπτική στα θεμελιώδη ερωτήματα της εκπαίδευσης.

Αναδομητισμός (Freire, Apple, Brameld): ο ρόλος του σχολείου δεν είναι απλώς να μεταβιβάσει γνώσεις και να μελετήσει τα κοινωνικά προβλήματα αλλά να γίνει μέσο επίλυσης των προβλημάτων αυτών. Ανεργία, υγεία, ηθική. Η μεθοδολογία στην οποία στηρίζει την επίλυση των προβλημάτων στηρίζεται στη συναίνεση σε ομάδες.

Ιδεαλισμός – Κλασικισμός (Πλάτων, Θωμάς ο Ακινάτης, Hutchins) : σκοπός της εκπαίδευσης είναι η άσκηση του μυαλού, η ανάπτυξη της λογικής σκέψης, η γνώση της αλήθειας. Η αλήθεια είναι αξία αιώνια και αναλλοίωτη. Το πρόγραμμα είναι αυστηρά ακαδημαϊκό με βάση τις κλασικές επιστήμες. Η εκπαίδευση δεν προσφέρεται για να ικανοποιήσει άμεσες ανάγκες, δεν είναι εξειδικευμένη ούτε και επαγγελματική – χρησιμοθηρική. Είναι προετοιμασία για τη ζωή γενικά.

Συντηρητισμός (Bargley): σκοπός της εκπαίδευσης είναι η μεταβίβαση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιδιώκεται η συντήρηση της κοινωνίας και να προσαρμόσουν τους εκπαιδευόμενους σε αυτήν. Σκοποί κυρίως γνωστικοί, ακαδημαϊκοί και το αναλυτικό συνίσταται από ακαδημαϊκά θέματα. Το πρόγραμμα είναι υλοκεντρικό και η μεθοδολογία στηρίζεται κυρίως στην ανάθεση εργασιών, απομνημόνευση και εξέταση. Η εκπαίδευση προπαρασκευάζει για τη ζωή, το επάγγελμα και το πανεπιστήμιο. Εναρμονίζεται με τη ψυχολογία της συμπεριφοράς.

Προοδευτισμός – Πραγματισμός (Dewey, Kilpatrich, Childs): γέννησε το μαθητοκεντρικό σχολείο και αντίθετα με τους συντηρητικούς δίδαξε ότι το σχολείο είναι ζωή. Αφετηρία είναι το παιδί και επίκεντρο και σκοπός του προγράμματος. Σκοπός δεν ούτε η γνώση ούτε η πληροφορία αλλά η αυτοσυνειδησία. Η μάθηση και η εμπειρία αποκτιούνται μέσα από δράση. Το σχολείο και οι μέθοδοι είναι δημοκρατικά και ο δάσκαλος διευκολυντής στη μάθηση. Μεθοδολογικά υποστηρίζεται η συνεργατική εργασία παρά ο ανταγωνισμός. Η ανάπτυξη ορίζεται σε σχέση με τον εαυτό. Αντίθετα με το συντηρητισμό και τον κλασικισμό θεωρεί την αλήθεια σχετική και άγνωστη σε πολλές περιπτώσεις. Η εκπαίδευση είναι η αναζήτησή της μέσα από την πράξη. Μέθοδος διδασκαλίας είναι η επιστημονική, λύση προβλήματος και η πρακτική σκέψη που γίνεται και στόχος.

Συντηρητισμός και προοδευτισμός

Η προοδευτική φιλοσοφία όπως θεμελιώθηκε από το Dewey αντιπαραβάλλεται τόσο στο σκοπό όσο και στο πνεύμα με το συντηρητισμό.

ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ	ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΣΜΟΣ
1. Άνωθεν επιβολή	1. Έκφραση και συναπόφαση
2. Εξωτερική πειθαρχία	2. Ελεύθερη δραστηριότητα
3. Μάθηση από εγχειρίδια	3. Εμπειρική μάθηση
4. Απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ως σκοπός	4. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες ως μέσα
5. Προετοιμασία για το άδηλο μέλλον	5. Εκμετάλλευση των εμπειριών του παρόντος
6. Στατικοί σκοποί και υλικά	6. Γνωριμία με ένα μεταβαλλόμενο κόσμο
7. Στόχος η δημιουργία πολιτισμού	7. Αλληλεπίδραση πολιτισμού και ατόμου
8. Το περιεχόμενο ως αυτοσκοπός	8. Το περιεχόμενο ως μέσο
9. Η μάθηση ως τέρμα	9. Δια βίου εκπαίδευση
10. Πειθαρχία στη θέληση του δασκάλου	10. Συμμετοχή σε κοινές δραστηριότητες
11. Η τάξη ως χώρος συνέυρεσης	11. Η τάξη ως κοινωνική διαδικασία και αλληλεπίδραση
12. Παρουσίαση και επανάληψη	12. Συνέρευνα και αναζήτηση
13. Προκαθορισμένο πρόγραμμα σε λεπτομέρειες	13. Ελαστικό πρόγραμμα και ελαστικότητα

Το μετα-νεοτερικό πλαίσιο ανάπτυξης προγραμμάτων

Οι σύγχρονες τάσεις διαμορφώνονται υπό την προοπτική της μετα-νεοτερικής θεώρησης της κοινωνίας και της σχολικής ζωής. Το μετανεοτερικό μοντέλο υποστηρίζεται από τις σύγχρονες ιδεολογικές και θεσμικές αλλαγές. Το μετανεοτερικό μοντέλο βοηθά να υπερβαθούν οι αδυναμίες της νεοτερικότητας όπως εντοπίζονται στην αποπροσωποποίηση και αντικείμενο – ποίηση της σύγχρονης εκπαίδευσης.

Το νεοτερικό πνεύμα οδήγησε :

- Στην αντιμετώπιση του μαθητή ως προϊόντος στην αγορά
- Στο θρυμματισμό της ανθρώπινης εμπειρίας σε χρήσιμα καθήκοντα
- Στην καθιέρωση της θετικιστικής σκέψης
- Στην εξέταση του σύμπαντος ως πεπερασμένου υπό την προοπτική αιτίου και αποτελέσματος
- Στην αποπροσωποποίηση του πνεύματος της ανθρώπινης ύπαρξης

Ο Foucault μίλησε για κυριαρχία ακόμα και στη μοναδικότητα και το ανεπανάληπτο της κοινωνικής και προσωπικής ζωής. Ο Μαραθεύτης μίλησε για την απάντηση που μπορεί να δώσει ο υγιής υπαρξισμός και η φιλοσοφία του προσωπισμού.

Στο νεοτερικό τρόπο σκέψης:

- Επικρατεί η εμπειρογνωμοσύνη
- Επικρατεί η μέτρηση και ο πειραματισμός
- Επικρατούν τα μοντέλα γραμμικής και προκαθορισμένης και σε ακολουθία ανάπτυξης προγραμμάτων
- Αναζητείται το πραγματικό και χρήσιμο
- Καθιερώνονται παρατηρήσιμες και προβλεπόμενες δομές στον κόσμο του μυστηρίου
- Ο τομέας ανάπτυξης προγραμμάτων περνά στα χέρια των τεχνοκρατών
- Εφαρμόζονται πανομοιότυπες διαδικασίες κλειστών συστημάτων
- Η διδασκαλία θεωρείται σύνολο μετρήσιμων και ωφέλιμων δεξιοτήτων

Ο νεοτερισμός ως κίνημα σκόπευε στην απελευθέρωση του ανθρώπου από τα δεσμά του υπερφυσικού και του μυστηρίου. Με την πάροδο του χρόνου αυτοεγκλωβίστηκε στην κανονικότητα, τη μοντελοποίηση της πολυπλοκότητας και περιόρισε τη δημιουργικότητα και τη μοναδικότητα των σχέσεων της κοινωνικής ζωής. Στο πλαίσιο αυτό τα πρόσωπα αντιμετωπίζονται ως αντικείμενα σε ένα μηχανιστικό σύστημα. Επικρατεί το ορθολογιστικό και τεχνοκρατικό σύστημα ανάπτυξης. Τα ΑΠ έχουν στατικό, ανελαστικό, αναλλοίωτο χαρακτήρα και έτσι αδυνατούν να ανταποκριθούν στην μοναδικότητα του ανθρώπου.

Η νεοτερικότητα τοποθετείται ιστορικά από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα μέχρι και τα μέσα του 29^{ου} αιώνα. Από το Διαφωτισμό, η Ευρώπη προβάλλει το Λόγο ως την ενοποιητική δύναμη που αντικαταστήσει το φόβο της θρησκείας και των σκοτεινών δυνάμεων. Ως κίνηση στόχευε στην αποϊέρωση της γνώσης και υποστήριξε την επιστημονική γνώση και την παραγωγή νέας. Εκσυγχρονιστική κίνηση που προώθησε την ορθολογιστική σκέψη.

Κριτική Foucault, Habermas, Derrida

Η εκσυγχρονιστική κίνηση είχε παρενέργειες αισθητές στην ανθρώπινη επικοινωνία και στη δημιουργικότητα εξαιτίας της γραφειοκρατίας. Τα πρόσωπα εξέπεσαν σε αντικείμενα – προϊόντα της καταναλωτικής κοινωνίας και των τεχνοκρατικών μοντέλων μαζικής παραγωγής.

Η μετα-νεοτερικότητα ή μεταμοντερνισμός εμφανίζεται στα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Στο έργο του Foucault ο μοντερνισμός και ο μεταμοντερνισμός εμφανίζονται ως προς την αντιθετική κατανόηση του προσώπου εν κοινωνία.

Η μετα-νεοτερικότητα υποδηλώνει χρονολογικά, νοητικά και συναισθηματικά την απομάκρυνση από την πίστη στον ορθολογισμό, την αυστηρή επιστημονική μέτρηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς, την προκαθορισμένη τελεολογία της αυθεντίας και την τεχνολογική δόμηση των ανθρώπινων σχέσεων. Για να κατανοηθεί η μετα-νεοτερικότητα δεν πρέπει να περιορισθεί απλά σε χρονολογικά όρια.

Μετα-νεοτερικότητα είναι ο εκσυγχρονισμός της εκσυγχρονιστικής κίνησης. Περιλαμβάνει την ιδεολογία, τις αξίες και τις στάσεις που υποστηρίζουν νέους

τρόπους κατανόησης του κόσμου και της νοηματοδότησης της ανθρώπινης ύπαρξης και όχι ένα απλό μηδενισμό της νεοτερικότητας.

Το μετανεοτερικό εκπαιδευτικό πλαίσιο διαγράφεται μέσα από τη διαλεκτική συνάντηση του προσώπου με το κόσμο όπου το κάθε παιδί αποκτά το πρόσωπό του και αντιλαμβάνεται την ύπαρξή του ως παρουσία στον κόσμο. Δεν υπάρχει απόλυτος ορισμός της μετα- νεοτερικότητας. Αυτή αποκτά διαφορετικό νόημα ανάλογα με το συγκείμενο.

Μερικά βασικά κοινά χαρακτηριστικά:

Ανοιχτό πνεύμα

Μη προκαθορισμένο αποτέλεσμα

Υπέρβαση νετερμινισμού

Υποστήριξη αλλαγής, διαπλοκής σχέσεων, αλληλόδρασης και συναλλαγής.

Τονίζει τη διαδικασία αλλαγής παρά την αλλαγή ως προκαθορισμένο αποτέλεσμα.

Βασικό χαρακτηριστικό των νέων θεσμικών όρων της εποχής μας είναι η υπέρβαση του έθνους κράτους όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά το διαφωτισμό στην Ευρώπη. Εθνική ταυτότητα αποδυναμώνεται από τον αποκλειστικό χαρακτήρα της και προσαρμόζεται στην επικοινωνιακή λειτουργία της κατανόησης και της συνεργασίας των λαών.

Το μετανεοτερικό ΑΠ οφείλει να στοχεύει στην ανάπτυξη της ικανότητας του προσώπου να εκφράζει , μέσα από την πράξη και την αλληλόδρασης, την ιδιαιτερότητά του. Η ιδιαιτερότητα του προσώπου σήμερα κινδυνεύει να υποβαθμισθεί περισσότερο υπό την πίεση των νέων μορφών υποδούλωσης που πηγάζουν από την παγκοσμιοποίηση, την ηλεκτρονικοποίηση και τη μαζικοποίηση της σύγχρονης ζωής.

Η μετα-νεοτερική θεώρηση της κοινωνίας και της εκπαίδευσης θεμελιώνεται σε μια υγιή φιλοσοφία όπου το πρόσωπο – μαθητής, εκπαιδευτικός, πολίτης – ανακαλύπτει τον εαυτό του, τις ανάγκες και τις δυνατότητές του μέσα από διαδικασίες αλληλόδρασης σε προσωπικούς και κοινωνικούς σκοπούς.

Βασικές διαφορές νεοτερικότητας και μετα- νεοτερικότητας

ΝΕΟΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ	ΜΕΤΑ-ΝΕΟΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ
<ul style="list-style-type: none">▪ Νευτώνικός τρόπος σκέψης▪ Όλα έχουν κανονικότητα▪ Μοντελοποίηση της πολυπλοκότητας▪ Άνθρωπος; Ορθολογικό υποκείμενο▪ Γνώση από καθέδρας▪ Ο άνθρωπος ως άτομο, ασυνεχές, ανιστόρητο, ξεκομμένο από την παράδοση και τον περίγυρο▪ Ιεροποίηση της εμπειρικής γνώσης▪ Η παρατήρηση: η κατεξοχήν επιστημονική μεθοδολογία▪ Η γλώσσα ως αναπαράσταση: όχημα, καθρέφτης περιγραφής του εξωτερικού κόσμου▪ Προσαρμογή του ατόμου σε δοσμένους τρόπους σκέψης, ζωής▪ Ο επιστήμονας ως νομοθέτης	<ul style="list-style-type: none">▪ Ανθρωπιστικός τρόπος σκέψης▪ Η ορθολογικότητα είναι κοινωνική κατασκευή▪ Ανάδειξη της ιδιαιτερότητας▪ Άνθρωπος: πρόσωπο με μοναδικότητα σκέψης, συναισθήματος και συμμετοχικής ζωής▪ Όλα γίνονται αντιληπτά σε ένα ερμηνευτικό κύκλο. Αίσθημα – κατάσταση – δράση – αίσθημα▪ Έμφαση στο περιβάλλον, στο συγκείμενο ανάπτυξης εκπαιδευτικής διαδικασίας▪ Τα φαινόμενα είναι κοινωνικά κατασκευάσματα▪ Έμφαση στην ενδοσκόπηση, τη βίωση και τη μεταγνώση▪ Η γλώσσα είναι μέσο αφήγησης και όχι περιγραφής – σύστημα κοινωνικοποίησης▪ Η εμπειρία έχει μοναδικότητα▪ Ο κοινωνικός επιστήμονας ως ερμηνευτής

Είδη αναλυτικών προγραμμάτων με βάση τη φιλοσοφία

Τέσσερις μεγάλες κατηγορίες αναλυτικών προγραμμάτων που διαφέρουν μεταξύ τους στο περιεχόμενο όλων των δομικών τους στοιχείων, δηλαδή στους **σκοπούς** και τους **στόχους**, **περιεχόμενο**, **διδασκαλία** – **εφαρμογή** και **αξιολόγηση**.

Το ακαδημαϊκό αναλυτικό πρόγραμμα

Η έμφαση βρίσκεται στη γνώση και στις γνωστικές δεξιότητες που θα αποκτήσει ο μαθητής. Ο μαθητής μαθαίνει πώς να αποκτά γνώσεις, παίρνει πληροφορίες και αναπτύσσει κριτική σκέψη.

Περιεχόμενο: βασικές μορφές γνώσεις που βοηθούν στην κατανόηση του κόσμου.

Μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, λογοτεχνία, τέχνες, ηθική, θρησκεία, φιλοσοφία.

Οργάνωση ύλης: κριτήριο οι έννοιες, οι κανόνες, οι μέθοδοι και τα κριτήρια των επιστημών.

Η γνώση: παρουσιάζεται ως κατάκτηση της εξωτερικής πραγματικότητας, που δεν οικοδομείται ούτε έχει προσωπικό ή κοινωνικό νόημα – ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΝΑΔΟΜΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ

Τρεις τάσεις στο ακαδημαϊκό πρόγραμμα

Μορφές της γνώσης: οι μαθητές μαθαίνουν πώς να αποκτούν τις γνώσεις παρά να τις ανακαλούν. Διερευνητική προσέγγιση της διδασκαλίας.

Ενναιοποιημένες σπουδές: προσπάθεια συνδυασμού δύο ή περισσότερων θεμάτων και σε γενικές γραμμές η ανάπτυξη προγράμματος στηρίζεται στην ακόλουθη διαδικασία:

Επιλογή ενός ενοποιητικού θέματος, έννοιας, ιδέας, διαδικασίας, προβλήματος

Πρόταση μαθησιακών δραστηριοτήτων από τις σχετικές γνωστικές περιοχές

Πρόταση ποικιλίας τρόπων μάθησης

Βασική εκπαίδευση: Ορίζεται ως επιστροφή στα βασικά. Έμφαση στα βασικά θέματα και τις θεμελιακές γνώσεις.

Η οργάνωση των θεμάτων και της ύλης είναι ΓΡΑΜΜΙΚΗ. Από το απλό στο σύνθετο και από το όλο στο μέρος, χρονολογικά ιεραρχημένα.

Το τεχνοκρατικό αναλυτικό πρόγραμμα

Η τεχνολογία επηρεάζει το αναλυτικό πρόγραμμα τόσο στην εφαρμογή του όσο και στη θεωρία.

Βασική αρχή: κάτω από τις ίδιες εξωτερικές συνθήκες μπορούν να επιτευχθούν τα ίδια αποτελέσματα. Απότοκο της μιχεβιοριστικής ψυχολογίας και στήριξε την προγραμματισμένη μάθηση και τα αναλυτικά προγράμματα με μετρήσιμους στόχους για βραχυπρόθεσμη αλλαγή της συμπεριφοράς.

Ύλη: προσφέρεται σε ακολουθίες και η ανατροφοδότηση στηρίζεται στην επανάληψη.

Υποστήριξη: τεχνολογία και ΗΥ. Δείγμα τεχνοκρατικού αναλυτικού. Individually Prescribed Instruction

Οργάνωση ύλης: με βάση προκαθορισμένες ιεραρχίες και ανάλυση καθηκόντων που πρέπει να εκτελέσει ο μαθητής.

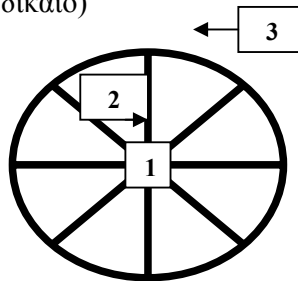
Το αναδομητικό Αναλυτικό πρόγραμμα

Βασικός σκοπός: να φέρει αντιμέτωπο το μαθητή με τα προβλήματα της κοινωνίας ή με τα προβλήματα που ο ίδιος αντιμετωπίζει ως μέλος της κοινωνίας. (Freire)

Μαθησιακές εμπειρίες: έχουν χαρακτήρα πραγματικής έρευνας και συνεργασίας με την κοινότητα και τις διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Κριτήρια επιλογής μαθησιακών εμπειριών: αληθινές, ενεργητικές, ικανές να διδάξουν αξίες (ορθό – λάθος, επιθυμητό, δίκαιο)

Οργάνωση: τροχός

Ο τροχός όπως προτάθηκε από τον Brameld, 1956

1= το κεντρικό πρόβλημα που καλεί σε δράση

2=οι ακτίνες- μαθήματα που υποστηρίζουν την εξέταση του προβλήματος

3=η στεφάνη – γενικές αρχές που συνθέτουν την απάντηση στο πρόβλημα

Το αναδομητικό ΑΠ στηρίζεται από τη Κριτική Θεωρία και τους κοινωνιολόγους που υποστηρίζουν ότι η γνώση στο σχολείο αναπαράγει και διαιώνίζει την τάξη και τις αξίες που επικρατούν στην κοινωνία (Apple, Giroux)

Το ανθρωπιστικό – προοδευτικό αναλυτικό πρόγραμμα

Σκοπός: η αυτοπραγμάτωση και η ανάπτυξη του μαθητή ως ιδιαίτερου και μοναδικού προσώπου. Η καλλιέργεια της δημιουργικότητας, της ανεξαρτησίας της γνώμης και της κριτικής σκέψης. Συναισθηματική και Γνωστική ανάπτυξη.

Περιεχόμενο: ενδύεται με προσωπικό νόημα για το μαθητή. Βρίσκεται σε αντίθεση με τα προγράμματα που θεμελιώνονται στο συντηρητισμό.

Όσο το δυνατό περισσότερες εναλλακτικές λύσεις και επιλογές για να αναλάβουν οι μαθητές την ευθύνη της επιλογής (McNeil 1985)

Χαρακτηριστικά προγράμματος:

Συμμετοχή: κοινή ευθύνη διδασκαλίας και μάθησης στους συμμετέχοντες

Ενότητα και Ολοκλήρωση: αλληλεπίδραση και ενότητα σκέψης συναισθημάτων - δράσης

Σχετικότητα: σύνδεση θέματος με βασικές ανάγκες της ζωής

Προσωποκεντρισμός: το πρόσωπο στο επίκεντρο της μάθησης

Υπαρξιακή σημαντικότητα για το μανθάνοντα: η σημαντικότητα στα γεγονότα της μάθησης και όχι στην ιστορία των γεγονότων.

Συναισθηματικές εμφάσεις: προσωπικό νόημα στη γνώση και τη μάθηση

Απάντηση στην αποπροσωποποίηση: προσπάθεια για αυτοκατεύθυνση μάθησης, προσωπική νοηματοδότηση και αξία

Το ανθρωπιστικό προοδευτικό ΑΠ βρίσκεται στο επίκεντρο του μετανεοτερισμού.

Παραδείγματα στόχων:

Τέχνες: Γνωρίζω πώς και συμμετέχω δημιουργώντας

Μαθηματικά: Συμμετοχή στη διαδικασία μαθηματικής σκέψης. Μελέτη περιβάλλοντος μέσα από μαθηματικά προβλήματα

Επιστήμη: Εφαρμογές και υπερβατικότητα. Συνειδητοποίηση των μυστηρίων στα οποία η επιστήμη δεν απάντησε.

Ιστορία: Δραματική αναπαραγωγή του παρελθόντος και όχι απλή γνωριμία. *Τι θα έκανες εσύ;* Βιωματική μάθηση.